

Međunarodni dan grčkoga jezika Παγκόσμια Ημέρα της Ελληνικής Γλώσσας

Zagreb, 9. veljače 2024.

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu imao je čast obilježiti Međunarodni dan grčkoga jezika s temom „Poklasični grčki”, koji je održan 9. veljače 2024. godine u organizaciji Odsjeka za klasičnu filologiju i u suradnji s Veleposlanstvom Helenske Republike u Zagrebu te Odjelom za klasičnu filologiju Sveučilišta u Zadru.

Taj je dan obilježen bogatim programom. Uvodnu riječ održala je dr. sc. Petra Matović, pročelnica Odsjeka za klasičnu filologiju Filozofskoga fakulteta, a pozdrave i zahvale iznijeli su dekan Filozofskoga fakulteta, dr. sc. Domagoj Tončinić, Njezina Ekselencija Antonia Katzourou, veleposlanica Helenske Republike u Hrvatskoj te putem interneta Ioannis Hrisoulakis, glavni tajnik za Grke u inozemstvu i javnu diplomaciju u Ministarstvu vanjskih poslova Helenske Republike.

Izlaganja o poklasičnom grčkom otvorila je dr. sc. Petra Matović temom *Proučavanje helenističkog grčkog u Hrvatskoj*, u kojem je prikazala povijest Odsjeka za klasičnu filologiju i povijest proučavanja helenističkog grčkog na Odsjeku. Osvrnula se na nastavni rad pokojnoga profesora dr. sc. Mate Križmana koji je na kolegiju *Grčka historijska gramatika* obrađivao i poklasične oblike. Spomenula je i njegove kolegije *Grčki jezik Hermina Pastira 1 i 2*, sadržajno bliske kolegiju *Helenistički grčki* koji je, prilikom prelaska na bolonjski sustav, osmislila dr. sc. Ana Galjanić. Uz pomoć primjera s morfološke i fonološke razine leksika na ulomcima reprezentativnih autora profesorica Matović predstavila je glavne razlike helenističkog grčkog u odnosu na klasični grčki. Također, predstavila je i novi reformirani studijski program na Odsjeku za klasičnu filologiju koji će se provoditi od 2024/25. akademske godine te je prikazala kakvo će mjesto u njemu imati proučavanje ovog dijela povijesti grčkoga jezika.

Dr. sc. Hrvoje Gračanin s Odsjeka za povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu te predsjednik Hrvatskog društva za bizantske studije svojim je izlaganjem *Konstantin Porfirogenet u hrvatskoj historiografiji* predstavio problem iz hrvatske ranosrednjovjekovne povijesti osvrćući se na navode iz spisa *De administrando imperio (O upravljanju carstvom)*. Podvrgavajući izvor Konstantina VII. Porfirogeneta povijesnoj i filološkoj analizi, postavio je pitanje jesu li se Hrvati, odnosno temeljna etnička skupina koja je sudjelovala u hrvatskoj etnogenezi, naselili na području južne Panonije već u 7. stoljeću. U svojem istraživanju

zaključio je da su vjerodostojna dva izvornika, odnosno da su vjerodostojne dvije rečenice iz slavnoga spisa bizantskoga cara koje navode da su Hrvati u 10. stoljeću najprije došli u Dalmaciju, a da se zatim dio odvojio te naselio Ilirik i Panoniju. Profesor Gračanin u izlaganju se osobito bavio dosadašnjim proučavanjem Konstantina Porfirogeneta u hrvatskoj historiografiji, detaljno naveo koji su se sve hrvatski povjesničari njime bavili te završio izlaganje nekim smjericama za daljnja istraživanja.

Dr. sc. Teuta Serreqi Jurić s Odjela za klasičnu filologiju Sveučilišta u Zadru zatvorila je ovaj niz predavanja izlaganjem *Ὁὐκ εἶσιν ἐμὰ τὰ γράμματα: pitanje autorstva Konstantina VII. Porfirogeneta (913–959)*, u kojem se osvrnula na još uvijek nerazjašnjeno pitanje autorstva književnog korpusa koji se pripisuje bizantskom caru Konstantinu VII. Porfirogenetu. Prvenstveno zbog opsega i heterogenosti samih djela i zbog utjecaja tzv. makedonske renesanse, koja je zaslužna za razvoj književnosti te prikupljanje i sistematizaciju starogrčkih i ranobizantskih spisa, ovaj korpus prava je filološka poslastica. Profesorica Serreqi Jurić navodi kako Porfirogenetov korpus ujedno obuhvaća djela koja je car napisao sam i djela koja su nastala na njegov nalog. Predstavila je glavne okolnosti koje otežavaju filološka istraživanja, prvenstveno nedostatak autografa i lošiju kvalitetu kasnijih prijepisa. U svojem izlaganju dala je detaljan prikaz književnoga djelovanja bizantskog cara, a posebnu je pozornost posvetila stilskim razinama cjelokupnog korpusa te zaključila kako postoje dokazi koji upućuju na jedinstvo autorstva Porfirogenetovih spisa; međutim, nije sasvim vjerojatno da je on sam napisao sva djela u cjelini, već je u nekima od njih u određenoj mjeri vidljiv doprinos njegovih pomoćnika.

Međunarodni dan grčkoga jezika ustanovljen je 2017. godine, a za datum obilježavanja izabran je 9. veljače, datum smrti grčkoga narodnog pjesnika Dionizija Solomosa (1798–1857). Grčki, latinski i hrvatski prvi su jezici koji su se podučavali na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, koji ove godine obilježava svoju 150. obljetnicu. Organizaciji Dana pomogli su i studenti iz Kluba studenata klasične filologije „Initium” svojom izložbom plakata u auli Knjižnice Fakulteta. Plakati su predstavili povijest grčkoga jezika, čiji razvoj započinje u petnaestom stoljeću prije naše ere mikenskim grčkim i linearom B te traje do danas, do novogrčkog jezika pisanog alfabetom. Programu su prisustvovali i učenici i nastavnici Klasične gimnazije i Privatne klasične gimnazije u Zagrebu, profesori i studenti, jednom riječju – helenofili svih generacija.

Katarina Radić